

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1914 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av en lägenhet från förra militiebostället Vrånghult nr 1 Kampegården i Skaraborgs län.

(1:a Avd.)

I en till riksdagen den 8 maj 1914 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 48, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att en till förra mönsterskrivarbostället 1 mantal Vrånghult nr 1 Kampegården i Tranums socken av Skaraborgs län hörande lägenhet, benämnd Nybygget, må med i statsrådsprotokollet angivet område om 6 hektar 4.1 ar från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Under år 1912 har uppskattningsförrättning hållits å det till den 14 mars 1915 för statsverkets räkning utarrenderade förra mönsterskrivarbostället 1 mantal Vrånghult nr 1 Kampegården i Tranums socken av Skaraborgs län, vilken egendom nu lämnar 710 kronor i årligt arrende.

I skrivelse den 13 februari 1914 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning väckt förslag om försäljning av en torp-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 10 saml. 10 häft. (Nr 35—38.) 2

lägenhet från egendomen och därvid överlämnat instrumentet över berörda förrättning jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1911 över egendomen upprättad karta med tillhörande beskrivning.

Av dessa handlingar inhämtas, bland annat, följande.

Ifrågavarande egendom, som är belägen 2.4 mil från Lidköping och 0.15 mil från Tådeneds järnvägsstation, innehåller en sammanlagd areal av 98 hektar 33 ar, varav 55 hektar 76.5 ar tomter och åker, 12 hektar 45.8 ar äng och hagmark, 28 hektar 95 ar skogsmark och 1 hektar 15.7 ar impediment.

Egendomen består av två skiften, hemskiftet och skogsskiftet. Å sistnämnda skifte, som är beläget 2 kilometer söder om hemskiftet, finnas två torp, benämnda Nybygget och Mossen.

Beträffande egendomens lämplighet för styckning anförde uppskattningsmännen, att visserligen nämnda båda torp såsom belägna i skogsskiftets yttergränser skulle kunna därifrån avskäras, men de ansåge i sådant fall uppförandet av ny arbetarbostad vid huvudgården bliva av behovet påkallat, för vilket kostnaden säkerligen skulle uppgå till mer än vad torpen ifråga komme att inbringa vid försäljning. Uppskattningsmännen ansågo därför, att avseende icke borde fästas vid en av innehavaren av torpet Nybygget gjord framställning att få köpa detta torp.

Mot vad vid uppskattningsförrättningen förekommit hade varken Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet eller överjägmästaren i västra distriktet, vars yttrande jämväl infordrats, något att erinra.

Då det emellertid syntes domänstyrelsen, som om nämnda båda torp lämpligen skulle kunna upplåtas såsom egnahemslägenheter, anhöll styrelsen i skrivelse den 31 januari 1913, att Kungl. Maj:ts befallningshavande ville aumoda vederbörande uppskattningsmän dels att alternativt upprätta förslag till torpens avskärande och att verkställa saluvärdering därå, dels ock att angiva de ändringar i det förut avgivna arrendeförslaget, som kunde anses påkallade därav, att torpen ej komme att ingå i nytt arrende av egendomen.

Med skrivelse den 26 juli 1913 insände Kungl. Maj:ts befallningshavande till styrelsen ett av vederbörande uppskattningsmän i det angivna syftet upprättat nytt förslag.

Enligt detta förslag skulle torpen omfatta, Nybygget ägofigurerna å berörda karta nr 173—203 med en areal av 5 hektar 47.1 ar, därav 5 hektar 29.4 ar åker, 4.3 ar ängsmark och 13.4 ar impediment, och Mossen ägofigurerna nr 146—171 och del av nr 172 med en areal av 3 hektar 34.5 ar, därav 3 hektar 14 ar åker och 20.5 ar ängsmark;

och hava förrättningsmännen åsatt torpen saluvärden av respektive 3,700 och 2,300 kronor och arrendevärden av respektive 156 och 103 kronor. Skulle torpen ifråga frånsäljas egendomen, så erfordrades på sätt förrättningsmännen nu såsom förut framhållit ny statbyggnad vid densamma. Svårigheten att i denna trakt erhålla tjänstfolk och i all synnerhet tillfälliga jordbruksarbetare gjorde, att egendomens arrendator, som i många år och hans fader före honom innehaft egendomen, önskade, att torpen måtte bibehållas under densamma, om han skulle våga förnya arrendet. Då den svårskötta jorden av arrendatorn väl hävdats, hava förrättningsmännen föreslagit, att egendomen ifråga, vad arealen beträffade, måtte bibehållas i oförändrat skick.

I Kungl. Maj:ts befallningshavandes sistberörda skrivelse tillstyrkte även nämnda myndighet, att torpen ifråga fortfarande bibehölles under egendomen.

Tillförordnade överjägmästaren i västra distriktet har i infortrat yttrande, efter vederbörande jägmästares hörande, hemställt, att åtminstone det ena av de å utmarken belägna torpen måtte bibehållas av kronan, på det att åt innehavaren därav skulle kunna uppdragas att bevaka och tillse den omkring 2.5 kilometer från huvudgården belägna skogsmarken. Bibehållande av även det andra torpet påkallades enligt överjägmästarens mening däremot icke för skogens skull.

För att torpet Nybygget skulle erhålla lämpligare gränser, fann domänstyrelsen det avgivna förslaget böra ändras därhän, att till torpet lades av den intilliggande skogsmarken det område, som numera å kartan utmärkts med röd gränslinje och innefattade en areal av 57 ar. Vid av vederbörande domänintendent med biträde av jägmästaren verkställd värdering av detta område hade detsamma värderats till 225 kronor, därav för växande skog 169 kronor 45 öre; varjämte domänintendenten upplyst, att egendomens arrendator ägde en i södra delen av ladugårdsbyggnaden under samma tak och till husets bredd tillbyggd 4.15 meter lång del, som användes till fähus, samt en vid boningshusets västra gavel tillbyggd vedbod av bräder under tegeltak och att arrendatorn begärde för dessa byggnader, om torpet såldes, 100 kronor.

Med avseende å vad av skogstjänstemännen senast framhållits, har domänstyrelsen ansett sig kunna förorda försäljning av endast det ena av ifrågakomma torpen; och då för skogens skötsel syntes vara likgiltigt, vilket av torpen som härför ansloges, syntes Nybygget, som dess innehavare önskade få köpa, böra försäljas med ovannämnda tillökade område om tillhoppa 6 hektar 4.1 ar mot en köpeskilling av sammanlagt 3,925 kronor.

I likhet med domänstyrelsen anser jag endast torpet Nybygget med tillägg av förenämnda område om 57 ar böra försälas. För närvarande utgör detta torp avgäld till huvudgården med tre dagsverken i veckan. Då det är beläget på åtminstone 2 kilometers avstånd från huvudgården, synes det mera lämpligt, att det förvandlas till eget hem.»

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 16 juni 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: se utlåtande nr 38.
